

MATHS

BOOKS - PSEB (PUNJABI MEDIUM)

ਸੰਬੰਧ ਅਤੇ ਫਲਨ

Example

1. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਸਮੂਹ $\{1, 2, 3\}$ ਵਿੱਚ $R = \{(1, 1), (2, 2), (3, 3), (1, 2), (2, 3)\}$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੰਬੰਧ ਨਿੱਜਵਾਚਕ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਸਮਮਿਤਈ ਅਤੇ ਸਕਰਮਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

[Watch Video Solution](#)

2. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ Z ਵਿੱਚ $R = \{(a, b) : \text{ਸੰਖਿਆ } 2, (a - b) \text{ ਨੂੰ ਵਿਭਾਜਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ}\}$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੰਬੰਧ ਇੱਕ ਸਮਤੁਲ ਸੰਬੰਧ ਹੈ।

[Watch Video Solution](#)

3. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਫਲਨ $f: N \rightarrow N$, ਇੱਕ-ਇੱਕ ਅਤੇ ਔਨਟੂ ਹੈ:

$$f(x) = \begin{cases} x + 1 & x \\ x - 1 & x \end{cases}$$

 [Watch Video Solution](#)

4. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਔਨਟੂ ਫਲਨ $f: \{1, 2, 3\} \rightarrow \{1, 2, 3\}$ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਫਲਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

5. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਇੱਕ ਇੱਕ ਫਲਨ ਨੂੰ $f: \{1, 2, 3\} \rightarrow \{1, 2, 3\}$ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਔਨਟੂ ਵੀ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

6. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ $f: \{2, 3, 4, 5\} \rightarrow \{3, 4, 5, 9\}$ ਅਤੇ $g: \{3, 4, 5, 9\} \rightarrow \{7, 11, 15\}$

ਦੇ ਫਲਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ ਕਿ $f(2) = 3, f(3) = 4, f(4) = f(5) = 5$ ਅਤੇ $g(3) = g(4) = 7$ ਅਤੇ $g(5) = g(9) = 11$, ਤਾਂ $g \circ f$ ਪਤਾ ਕਰੋ।

 Watch Video Solution

7. ਜੇਕਰ $f: R \rightarrow R$ ਅਤੇ $g: R \rightarrow R$ ਫਲਨ $f(x) = \cos x$ ਅਤੇ $g(x) = 3x^2$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ ਤਾਂ gof ਅਤੇ fog ਪਤਾ ਕਰੋ। ਸਿੱਧ ਕਰੋ $gof \neq fog$ ਹੈ।

 Watch Video Solution

8. ਜੇਕਰ $f(x) = \frac{3x + 4}{5x - 7}$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਫਲਨ $f: R - \left\{ \frac{7}{5} \right\} \rightarrow R - \left\{ \frac{3}{5} \right\}$ ਅਤੇ $g(x) = \frac{7x + 4}{5x - 3}$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਫਲਨ $g: R - \left\{ \frac{3}{5} \right\} \rightarrow R - \left\{ \frac{7}{5} \right\}$ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $fog = I_A$ ਅਤੇ $gof = I_B$ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ

$I_A(x) = x, \forall x \in A$ ਅਤੇ $I_B(x) = x, \forall x \in B$, ਜਿੱਥੇ $A = R - \{3/5\}, B = R - \{7/5\}$

I_A I_B ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਮੂਹਾਂ A ਅਤੇ B ਦੇ ਤਤਸਮਕ ਫਲਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

 Watch Video Solution

9. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਜੇਕਰ $f: A \rightarrow B$ ਅਤੇ $g: B \rightarrow C$ ਇੱਕ ਇੱਕ ਹਨ ਤਾਂ $gof: A \rightarrow C$ ਵੀ ਇੱਕ ਇੱਕ ਹੈ।

 Watch Video Solution

10. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਜੇਕਰ $f: A \rightarrow B$ ਅਤੇ $g: B \rightarrow C$ ਔਨਟੂ ਹਨ, ਤਾਂ $g \circ f: A \rightarrow C$ ਵੀ ਔਨਟੂ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

11. f ਅਤੇ g ਅਜਿਹੇ ਦੋ ਫਲਨਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਕਿ $g \circ f$ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਹੈ। ਕੀ f ਅਤੇ g ਦੋਵੇਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਹਨ?

 [Watch Video Solution](#)

12. ਜੇਕਰ $g \circ f$ ਔਨਟੂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ f ਅਤੇ g ਦੋਵੇਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਔਨਟੂ ਹਨ?

 [Watch Video Solution](#)

13. ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ $f: \{1, 2, 3\} \rightarrow \{a, b, c\}$ ਇੱਕ ਇੱਕ ਇੱਕ ਅਤੇ ਔਨਟੂ ਫਲਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ ਕਿ $f(1) = a, f(2) = b, f(3) = c$, ਤਾਂ ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਫਲਨ

$g: \{a, b, c\} \rightarrow \{1, 2, 3, \}$ ਦਾ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹੋਂਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ $gof = I_x$ ਅਤੇ $fog = I_Y$, ਜਿੱਥੇ

$X = \{1, 2, 3\}$ ਅਤੇ $Y = \{a, b, c\}$ ਹੋਣ।

 [Watch Video Solution](#)

14. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ $f: N \rightarrow Y$, $f(x) = 4x + 3$, ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਫਲਨ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ $Y = \{y \in N: y = 4x + 3 \text{ ਕਿਸੇ } x \in N \text{ ਲਈ}\}$ ਹੈ। ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ f ਉਲਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਣਯੋਗ ਹੈ। ਉਲਟ ਫਲਨ ਵੀ ਪਤਾ ਕਰੋ।

 [Watch Video Solution](#)

15. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ $Y = \{n^2: n \in N\} \subset N$ ਹੈ। ਫਲਨ $f: N \rightarrow Y$ ਜਿੱਥੇ $f(n) = n^2$ ਤੇ ਵਚਾਰ ਕਰੋ। ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ f ਉਲਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਣਯੋਗ ਹੈ। f ਦਾ ਉਲਟ ਵੀ ਲੱਭੋ।

 [Watch Video Solution](#)

16. ਤਿੰਨ ਫਲਨ $f: N \rightarrow N$, $g: N \rightarrow N$ ਅਤੇ $h: N \rightarrow R$ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਜਿੱਥੇ $f(x) = 2x$, $g(y) = 3y + 4$ ਅਤੇ $h(z) = \sin z$, $\forall x, y \quad z$ ਹਨ। ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ

$$ho(gof) = (hog)of.$$

Watch Video Solution

17. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ $S = \{1, 2, 3\}$ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਦਿੱਤਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਫਲਨ $f: S \rightarrow S$ ਦੇ ਉਲਟ ਫਲਨ ਹਨ। f^{-1} , ਪਤਾ ਕਰੋ ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ। $f = \{(1, 1), (2, 2), (3, 3)\}$

Watch Video Solution

18. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ $S = \{1, 2, 3\}$ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਦਿੱਤਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਫਲਨ $f: S \rightarrow S$ ਦੇ ਉਲਟ ਫਲਨ ਹਨ। f^{-1} , ਪਤਾ ਕਰੋ ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ। $f = \{(1, 2), (2, 1), (3, 1)\}$

Watch Video Solution

19. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ $S = \{1, 2, 3\}$ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਦਿੱਤਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਫਲਨ $f: S \rightarrow S$ ਦੇ ਉਲਟ ਫਲਨ ਹਨ। f^{-1} , ਪਤਾ ਕਰੋ ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ। $f = \{(1, 3), (3, 2), (2, 1)\}$

Watch Video Solution

20. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ R ਵਿੱਚ ਜੋੜ, ਘਟਾਓ ਅਤੇ ਗੁਣਾ ਦੋ-ਆਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਭਾਗ R ਵਿੱਚ ਦੋ ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਭਾਗ ਗੈਰ ਸਿਫ਼ਰ ਵਾਸਤਵਿਕ ਮੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ R ਵਿੱਚ ਦੋ ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਹੈ।

Watch Video Solution

21. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਘਟੋ ਅਤੇ ਭਾਗ N ਵਿੱਚ ਦੋ ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ।

Watch Video Solution

22. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $\cdot : R \times R \rightarrow R, (a, b) \rightarrow a + 4b^2$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਇੱਕ ਦੋ ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਹੈ।

Watch Video Solution

23. ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ P , ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਸਮੂਹ X ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਪ ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੈ। ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $\cup : P \times P \rightarrow P, (A, B) \rightarrow A \cup B$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ

$\cap : P \times P \rightarrow P, (A, B) \rightarrow A \cap B$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਫਲਨ, P ਵਿੱਚ ਦੋ ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ।

 [Watch Video Solution](#)

24. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $(a, b) \rightarrow$ ਵੱਧ ਤੋ ਵੱਧ $\{a, b\}$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ $\wedge : R \times R \rightarrow R$ ਅਤੇ $(a, b) \rightarrow$ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ $\{a, b\}$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ $\wedge : R \times R \rightarrow R$ ਦੋ ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ।

 [Watch Video Solution](#)

25. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $+: R \times R \rightarrow R$ ਅਤੇ $\times : R \times R \rightarrow R$ ਕ੍ਰਮ-ਵਟਾਂਦਰਾ (Commutative) ਸੰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ, ਪਰ $\div : R \times R \rightarrow R$ ਅਤੇ $\div : R \times R \rightarrow R$ ਕ੍ਰਮ-ਵਟਾਂਦਰਾ (Commutative) ਨਹੀਂ ਹਨ।

 [Watch Video Solution](#)

26. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $a * b = a + 2b$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ $* : R \times R \rightarrow R$ ਕ੍ਰਮ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

27. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ R ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਅਤੇ ਗੁਣਾ ਸਹਿਚਰ ਦੇ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ। ਪਰ ਘਟਾਓ ਅਤੇ ਭਾਗ R ਵਿੱਚ ਸਹਿਚਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

 [Watch Video Solution](#)

28. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $a * b \rightarrow a + 2b$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ $* : R \times R \rightarrow R$ ਸਹਿਚਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

29. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ R ਵਿੱਚ ਸਿਫ਼ਰ ਜੋੜ ਦਾ ਤਤਸਮਕ ਹੈ ਅਤੇ 1 ਗੁਣਾ ਦਾ ਤਤਸਮਕ ਹੈ। ਪਰ ਸੰਕਿਰਿਆਵਾਂ $- : R \times R \rightarrow R$ ਅਤੇ $\div : R_* \times R_* \rightarrow R_*$ ਲਈ ਕੋਈ ਤਤਸਮਕ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

Watch Video Solution

30. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ R ਵਿੱਚ ਧਨ ਸੰਕਿਰਿਆ ' + ' ਲਈ $-a$ ਦਾ ਉਲਟ a ਹੈ ਅਤੇ R ਵਿੱਚ ਗੁਣਾ ਸੰਕਿਰਿਆ ' $\times$ ' ਲਈ $a \neq 0$ ਦਾ ਉਲਟ $\frac{1}{a}$ ਹੈ।

Watch Video Solution

31. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ N ਵਿੱਚ ਧਨ ਸੰਕਿਰਿਆ ' + ' ਲਈ $a \in N$ ਦਾ ਉਲਟ $-a$ ਹੈ ਅਤੇ N ਵਿੱਚ ਗੁਣਾ ਸੰਕਿਰਿਆ ' $\times$ ' ਲਈ $a \in N, a \neq 1$ ਦਾ ਉਲਟ $\frac{1}{a}$ ਨਹੀਂ ਹੈ।

Watch Video Solution

32. ਜੇਕਰ R_1 ਅਤੇ R_2 ਸਮੂਹ A ਵਿੱਚ ਸਮਤੁਲਤਾ ਸੰਬੰਧ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $R_1 \cap R_2$ ਵੀ ਇੱਕ ਸਮਤੁਲਤਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ।

Watch Video Solution

33. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ ਸਮੂਹ A ਵਿੱਚ ਧਨਾਤਮਕ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਜੋੜੇ (ordered pairs) ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧ R , $(x, y)R(u, v)$, ਜੇਕਰ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਜੇਕਰ $xv = yu$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ R ਇੱਕ ਸਮਤੁਲਤਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ।

Watch Video Solution

34. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ $X = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$ ਹੈ। ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ X ਵਿੱਚ $R_1 = \{(x, y) : x - y \text{ ਸੰਖਿਆ } 3 \text{ ਨਾਲ ਭਾਜ ਹੈ}\}$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧ R_1 ਹੈ ਅਤੇ $R_2 = \{(x, y) : \{x, y\} \subset \{1, 4, 7\} \text{ ਜਾਂ } \{x, y\} \subset \{2, 5, 8\} \text{ ਜਾਂ } \{x, y\} \subset \{3, 6, 9\}\}$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ X ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧ R_2 ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $R_1 = R_2$ ਹੈ।

Watch Video Solution

35. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ $f: X \rightarrow Y$ ਇੱਕ ਫਲਨ ਹੈ X ਵਿੱਚ $R = \{(a, b) : f(a) = f(b)\}$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧ R ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਜਾਂਚੋ ਕਿ ਕੀ R ਇੱਕ ਸਮਤੁਲਤਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ।

Watch Video Solution

36. ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ ਕਿ ਸਮੂਹ R ਵਿੱਚ $a * b = 1, \forall a, b \in R$ ਸਹਿਚਰ ਹੈ ਜਾਂ ਕ੍ਰਮ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

37. ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ ਕਿ ਸਮੂਹ R ਵਿੱਚ $a * b = \frac{a + b}{2}, \forall a, b \in R$ ਸਹਿਚਰ ਹੈ ਜਾਂ ਕ੍ਰਮ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

38. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $\{1, 2\}$ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਤਤਸਮਕ 1 ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦੇ ਅੰਤਰਗਤ 2 ਦਾ ਉਲਟ 2 ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

39. ਤਤਸਮਕ ਪਲਨ $I_N : N \rightarrow N$ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਜਿਹੜਾ $I_N(x) = x, \forall x \in N$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ I_N ਉੱਤੇ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਫਲਨ

$I_N + I_N: N \rightarrow N$

ਔਨਟੂ

ਨਹੀਂ

ਹੈ

:

$$(I_N + I_N)(x) = I_N(x) + I_N(x) = x + x = 2x$$

 [Watch Video Solution](#)

40. $f(x) = \sin x$ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਫਲਨ $f: \left[0, \frac{\pi}{2}\right] \rightarrow R$ ਅਤੇ $g(x) = \cos x$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਫਲਨ $g: \left[0, \frac{\pi}{2}\right] \rightarrow R$ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ f ਅਤੇ g ਇੱਕ ਇੱਕ ਹੈ, ਪਰ $f + g$ ਇੱਕ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

Exercise

1. ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨਿਜਵਾਚਕ, ਸਮਮਿਤਈ ਅਤੇ ਸਕਰਮਕ ਹਨ : ਸਮੂਹ $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6\}$ ਵਿੱਚ $R = \{(x, y) : y \text{ ਭਾਜ ਹੈ } x \text{ ਨਾਲ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਬੰਧ } R \text{ ਹੈ।}$

 [Watch Video Solution](#)

2. ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨਿਜਵਾਚਕ, ਸਮਮਿਤਈ ਅਤੇ ਸਕਰਮਕ ਹਨ : ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ Z ਵਿੱਚ $R = \{(x, y) : x - y \text{ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆ ਹੈ}\}$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਬੰਧ R

 [Watch Video Solution](#)

3. ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨਿਜਵਾਚਕ, ਸਮਮਿਤਈ ਅਤੇ ਸਕਰਮਕ ਹਨ : ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮਾਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਗਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਬੰਧ R , $R = \{(x, y) : x \text{ ਅਤੇ } y \text{ ਇੱਕ ਹੀ ਸਥਾਨ ਤੇ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ}\}$

 [Watch Video Solution](#)

4. ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨਿਜਵਾਚਕ, ਸਮਮਿਤਈ ਅਤੇ ਸਕਰਮਕ ਹਨ : ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮਾਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਗਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਬੰਧ R , $R = \{(x, y) : x \text{ ਅਤੇ } y \text{ ਇੱਕ ਹੀ ਮੁਹੱਲੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ}\}$

 [Watch Video Solution](#)

5. ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨਿਜਵਾਚਕ, ਸਮਮਿਤਈ ਅਤੇ ਸਕਰਮਕ ਹਨ : ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮਾਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਗਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਬੰਧ R , $R = \{(x, y) : x, y \text{ ਤੋਂ ਠੀਕ ਠੀਕ } 7 \text{ ਸੈ.ਮੀ. ਲੰਬਾ ਹੈ।}\}$

[Watch Video Solution](#)

6. ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨਿਜਵਾਚਕ, ਸਮਮਿਤਈ ਅਤੇ ਸਕਰਮਕ ਹਨ : ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮਾਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਗਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਬੰਧ R , $R = \{(x, y) : x, y \text{ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ।}\}$

[Watch Video Solution](#)

7. ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨਿਜਵਾਚਕ, ਸਮਮਿਤਈ ਅਤੇ ਸਕਰਮਕ ਹਨ : ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮਾਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਗਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਬੰਧ R , $R = \{(x, y) : x, y \text{ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ।}\}$

[Watch Video Solution](#)

8. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਵਸਤਵਿਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ R ਵਿੱਚ $R = \{(a, b) : a \leq b^2\}$, ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਬੰਧ R ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਜਵਾਚਕ ਹੈ, ਨਾ ਸਮਮਿਤਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਕਰਮਕ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

9. ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਕਿ ਸਮੂਹ $\{1,2,3,4,5,6\}$ ਵਿੱਚ $R = \{a, b) : b = a + 1\}$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਬੰਧ R ਨਿਜਵਾਚਕ ਹੈ, ਨਾ ਸਮਮਿਤਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਕਰਮਕ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

10. ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਕਿ ਸਮੂਹ $\{1,2,3,4,5,6\}$ ਵਿੱਚ $R = \{a, b) : a \leq b\}$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਬੰਧ R ਨਿਜਵਾਚਕ ਹੈ, ਨਾ ਸਮਮਿਤਈ ਅਤੇ ਸਕਰਮਕ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

11. ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਕਿ ਸਮੂਹ $\{1,2,3\}$ ਵਿੱਚ $R = \{1, 2) : (2, 1)\}$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਬੰਧ ਨਿਜਵਾਚਕ ਹੈ, ਸਮਮਿਤਈ ਜਾਂ ਸਕਰਮਕ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

12. ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਕਿ ਸਮੂਹ $\{1,2,3\}$ ਵਿੱਚ $R = \{(1, 2):(2, 1)\}$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਬੰਧ ਨਿਜਵਾਚਕ ਹੈ, ਸਮਮਿਤਈ ਜਾਂ ਸਕਰਮਕ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

13. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ A ਵਿੱਚ $R = \{(x, y): x$ ਅਤੇ y ਵਿੱਚ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੰਬੰਧ R ਇੱਕ ਸਮਤੁਲ ਸੰਬੰਧ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

14. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $A = \{1, 2, 3, 4, 5\}$ ਵਿੱਚ $R = \{(a, b): |a-b| \text{ ਜਿਸਤ ਹੈ}\}$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੰਬੰਧ R ਇੱਕ ਸਮਤੁਲ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰੋ ਕਿ $\{1, 3, 5\}$ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੂਹ $\{2, 4\}$ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ਪਰੰਤੂ $\{1, 3, 5\}$ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤੱਤ $\{2, 4\}$ ਦੇ ਕਿਸੇ ਤੱਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

15. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਸਮੂਹ $A = \{x \in Z: 0 \leq x \leq 12\}$, ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਬੰਧ R ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਇੱਕ ਸਮਤੁੱਲ ਸੰਬੰਧ ਹੈ : $R = \{(a, b) : |a - b|, 4 \text{ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁਣਜ ਹੈ}\}$ । ਇਸ ਹੈਲਤ ਵਿੱਚ 1 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਕਰੋ।

 [Watch Video Solution](#)

16. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਸਮੂਹ $A = \{x \in Z: 0 \leq x \leq 12\}$, ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਬੰਧ R ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਇੱਕ ਸਮਤੁੱਲ ਸੰਬੰਧ ਹੈ : $R = \{(a, b) : a = b\}$, ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ 1 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਕਰੋ।

 [Watch Video Solution](#)

17. ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ, ਜਿਹੜੇ : ਸਮਮਿਤਈ ਹੋਣ ਪਰੰਤੂ ਨਾ ਤਾਂ ਨਿੱਜਵਾਚਕ ਹੋਣ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਕਰਮਕ ਹੋਣ।

 [Watch Video Solution](#)

18. ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ, ਜਿਹੜੇ : ਸਕਰਮਕ ਹੋਣ ਪਰੰਤੂ ਨਾ ਤਾਂ ਨਿੱਚਵਾਚਕ ਹੋਣ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਮਮਿਤਈ ਹੋਣ।

[Watch Video Solution](#)

19. ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ, ਜਿਹੜੇ : ਨਿੱਚਵਾਚਕ ਅਤੇ ਸਮਮਿਤਈ ਹੋਣ ਪਰ ਸਕਰਮਕ ਨਾ ਹੋਣ।

[Watch Video Solution](#)

20. ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ, ਜਿਹੜੇ : ਨਿੱਚਵਾਚਕ ਅਤੇ ਸਕਰਮਕ ਹੋਣ ਪਰ ਸਮਮਿਤਈ ਨਾ ਹੋਣ।

[Watch Video Solution](#)

21. ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ, ਜਿਹੜੇ : ਸਮਮਿਤਈ ਅਤੇ ਸਕਰਮਕ ਹੋਣ ਪਰ ਨਿੱਚਵਾਚਕ ਨਾ ਹੋਣ।

 Watch Video Solution

22. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਸਾਰੇ ਬਹੁਭੁਜਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ A ਵਿੱਚ $R = \{(P1, P2) : P1 \text{ } P2 \text{ ਦੀ}$
ਭੁਜਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਬੰਧ R ਇੱਕ ਸਮਤੁੱਲ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। 3, 4, ਅਤੇ 5
ਲੰਬਾਈ ਵਾਲੇ ਸਮਕੋਣ ਤ੍ਰਿਭੁਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੂਹ A ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਪਤਾ ਕਰੋ।

 Watch Video Solution

23. ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ XY- ਤਲ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ L ਹੈ ਅਤੇ L ਵਿੱਚ
 $R = \{(L1, L2) : L1 \text{ } \text{ਸਮਾਂਤਰ} \text{ } \text{ਹੈ} \text{ } L2$
 $\}$ R
 $y = 2x + 4$ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਪਤਾ ਕਰੋ।

 Watch Video Solution

24. ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਸਮੂਹ $\{1, 2, 3, 4\}$ ਵਿੱਚ $R = \{(1, 2), (2, 2), (1, 1), (4,4), (1, 3), (3, 3), (3,$
 $2)\}$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ।

A. R ਨਿਜਵਾਚਕ ਅਤੇ ਸਮਿਤਈ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਸਕਰਮਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

B. R ਨਿਜਵਾਚਕ ਅਤੇ ਸਕਰਮਕ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਸਮਿਤਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।

C. R ਸਮਿਤਈ ਅਤੇ ਸਕਰਮਕ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਨਿਜਵਾਚਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

D. R ਇੱਕ ਸਮਤੁੱਲ ਸੰਬੰਧ ਹੈ।

Answer:

 [Watch Video Solution](#)

25. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ ਸਮੂਹ N ਵਿੱਚ $R = \{(a, b) : a = b - 2, b > 6\}$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ।

ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ:

A. $(2, 4) \in R$

B. $(3, 8) \in R$

C. $(6, 8) \in R$

D. $(8, 7) \in R$

Answer:

 [Watch Video Solution](#)

26. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $f(x) = \frac{1}{x}$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਫਲਨ $f: R. \rightarrow R.$ ਇੱਕ ਇੱਕ ਅਤੇ ਔਨਟੂ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ $R.$ ਸਾਰੇ ਗੈਰ-ਸਿਫ਼ਰ ਵਾਸਤਵਿਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਾਂਤ $R.$ ਨੂੰ N ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਹਿਪ੍ਰਾਂਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ $R.$ ਹੀ ਰਹੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਕੀ ਇਹ ਪਰਿਣਾਮ ਸੱਚ ਹੋਵੇਗਾ?

 [Watch Video Solution](#)

27. ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਫਲਨ ਦੀ ਇਨਜੈਕਟਿਵ ਅਤੇ ਸਰਜੈਕਟਿਵ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ: $f(x) = x^2$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ $f: N \rightarrow N$ ਫਲਨ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

28. ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਫਲਨ ਦੀ ਇਨਜੈਕਟਿਵ ਅਤੇ ਸਰਜੈਕਟਿਵ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ: $f(x) = x^2$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ $f: Z \rightarrow Z$ ਫਲਨ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

29. ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਫਲਨ ਦੀ ਇਨਜੈਕਟਿਵ ਅਤੇ ਸਰਜੈਕਟਿਵ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ: $f(x) = x^2$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ $f: R \rightarrow R$ ਫਲਨ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

30. ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਫਲਨ ਦੀ ਇਨਜੈਕਟਿਵ ਅਤੇ ਸਰਜੈਕਟਿਵ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ: $f(x) = x^3$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ $f: N \rightarrow N$ ਫਲਨ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

31. ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਫਲਨ ਦੀ ਇਨਜੈਕਟਿਵ ਅਤੇ ਸਰਜੈਕਟਿਵ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ: $f(x) = x^3$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ $f: Z \rightarrow Z$ ਫਲਨ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

32. ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਫਲਨ ਦੀ ਇਨਜੈਕਟਿਵ ਅਤੇ ਸਰਜੈਕਟਿਵ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ: $f(x) = x^3$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ $f: R \rightarrow R$ ਫਲਨ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

33. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $f(x) = [x]$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਮਹੱਤਮ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆ ਫਲਨ $f: R \rightarrow R$, ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਔਨਟੂ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ $[x]$, x ਤੋਂ ਘੱਟ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਸੁਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

34. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $f(x) = |x|$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਮਾਪ ਅੰਕ ਫਲਨ $f: R \rightarrow R$, ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਔਨਟੂ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ $|x|$ ਬਰਾਬਰ x , ਜੇਕਰ x ਧਨ ਸੰਖਿਆ ਜਾਂ ਸਿਫ਼ਰ ਹੈ ਅਤੇ $|x|$ ਬਰਾਬਰ $-x$, ਜੇਕਰ x ਰਿਣਾਤਮਕ ਸੰਖਿਆ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

35. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $f: R \rightarrow R$. $f(x) = \begin{cases} 1 & x > 0 \\ 0 & x = 0 \\ -1 & x < 0 \end{cases}$, ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ

ਚਿੰਨ੍ਹ ਫਲਨ ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਇੱਕ ਹੈ, ਨਾ ਔਨਟੂ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

36. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ $A = \{1, 2, 3\}$, $B = \{4, 5, 6, 7\}$ ਅਤੇ $f = \{(1, 4), (2, 5), (3, 6)\}$ A ਤੋਂ B ਤੱਕ ਇੱਕ ਫਲਨ ਹੈ। ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ f ਇੱਕ ਇੱਕ ਹੈ।

Watch Video Solution

37. ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ ਕਿ ਕੀ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਫਲਨ ਇੱਕ ਇੱਕ, ਔਨਟੂ ਜਾਂ ਬਾਈਜੈਕਟਿਵ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਵੀ ਦੱਸੋ। $f(x) = 3 - 4x$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਫਲਨ $f: R \rightarrow R$ ਹੈ।

A.

B.

C.

D.

Answer:

Watch Video Solution

38. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ A ਅਤੇ B ਦੇ ਸਮੂਹ ਹਨ। ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $f: A \times B \rightarrow B \times A$ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ $f(a, b) = (b, a)$ ਇੱਕ ਇੱਕ ਇੱਕ ਔਨਟੂ ਜਾ ਬਾਈਜੈਕਟਿਵ ਫਲਨ ਹੈ।

 Watch Video Solution

39. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ ਸਾਰੇ $n \in N$ ਲਈ,

$$f(n) = \begin{cases} \frac{n+1}{2} & n \\ \frac{n}{2} & n \end{cases}$$
 ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਫਲਨ $f: N \rightarrow N$ ਹੈ। ਦੱਸੋ ਕਿ ਕੀ ਫਲਨ f ਇੱਕ ਇੱਕ ਔਨਟੂ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਵੀ ਦੱਸੋ।

 Watch Video Solution

40. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ $A = R - \{3\}$ ਅਤੇ $B = R - \{1\}$ ਹਨ। $f(x) = \left(\frac{x-2}{x-3} \right)$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਫਲਨ $f: A \rightarrow B$ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। ਕੀ f ਇੱਕ ਇੱਕ ਅਤੇ ਔਨਟੂ ਹੈ? ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਵੀ ਦੱਸੋ।

 Watch Video Solution

41. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ $f: R \rightarrow R$, $f(x) = x^4$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਫਲਨ ਹੈ। ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ।

- A. f ਬਾਈਜੈਕਟਿਵ ਹੈ
- B. f ਬਹੁ-ਇੱਕ, ਔਨਟੂ ਹੈ।
- C. f ਇੱਕ ਇੱਕ ਹੈ ਪਰ ਔਨਟੂ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- D. f ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਔਨਟੂ ਹੈ।

Answer:

[Watch Video Solution](#)

42. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ $f(x) = 3x$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਫਲਨ $f: R \rightarrow R$ ਹੈ। ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ।

- A. f ਬਾਈਜੈਕਟਿਵ ਹੈ
- B. f ਬਹੁ-ਇੱਕ, ਔਨਟੂ ਹੈ।
- C. f ਇੱਕ ਇੱਕ ਹੈ ਪਰ ਔਨਟੂ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- D. f ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਔਨਟੂ ਹੈ।

Answer:

 [Watch Video Solution](#)

43. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ $f: \{1, 3, 4\} \rightarrow \{1, 2, 5\}$ ਅਤੇ $g: \{1, 2, 5\} \rightarrow \{1, 3\}$,
 $f = \{(1, 2), (3, 5), (4, 1)\}$ ਅਤੇ $g = \{(1, 3), (2, 3), (5, 1)\}$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।
 $g \circ f$ ਪਤਾ ਕਰੋ।

 [Watch Video Solution](#)

44. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ f, g ਅਤੇ h, R ਤੋਂ R ਤੱਕ ਦਿੱਤੇ ਫਲਨ ਹਨ। ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ
 $(f + g) \circ h = f \circ h + g \circ h$ $(f \cdot g) \circ h = (f \circ h) \cdot (g \circ h)$

 [Watch Video Solution](#)

45. $g \circ f$ ਅਤੇ $f \circ g$ ਪਤਾ ਕਰੋ, ਜੇਕਰ $f(x) = |x|$ $g(x) = |5x - 2|$

 [Watch Video Solution](#)

46. $g \circ f$ ਅਤੇ $f \circ g$ ਪਤਾ ਕਰੋ, ਜੇਕਰ $f(x) = 8x^3$ ਅਤੇ $g(x) = x^{\frac{1}{3}}$

 [Watch Video Solution](#)

47. ਜੇਕਰ $f(x) = \frac{4x + 3}{6x - 4}$, $x \neq \frac{2}{3}$, ਹੈ ਤਾਂ ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਸਾਰੇ $x \neq \frac{2}{3}$ ਲਈ $f \circ f(x) = x$ ਹੈ। f ਦਾ ਉਲਟ ਫਲਨ ਕੀ ਹੈ?

 [Watch Video Solution](#)

48. ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਦੱਸੋ ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਫਲਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ: $f: \{1, 2, 3, 4\} \rightarrow \{10\}$ ਜਿੱਥੇ $f = \{(1, 10), (2, 10), (3, 10), (4, 10)\}$ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

49. ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਦੱਸੋ ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਫਲਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ: $g: \{5, 6, 7, 8\} \rightarrow \{1, 2, 3, 4\}$ ਜਿੱਥੇ $g = \{(5, 4), (6, 3), (7, 4), (8, 2)\}$ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

50. ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਦੱਸੋ ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਫਲਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ: $h: \{2, 3, 4, 5\} \rightarrow \{7, 9, 11, 13\}$ ਜਿੱਥੇ $f = \{(2, 7), (3, 9), (4, 11), (5, 13)\}$ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

51. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $f: [-1, 1] \rightarrow R, f(x) = \frac{x}{x+2}$, ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਫਲਨ ਇੱਕ ਇੱਕ ਹੈ। ਫਲਨ $f: [-1, 1] \rightarrow f$ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਉਲਟ ਫਲਨ ਪਤਾ ਕਰੋ। (ਸੰਕੇਤ : y in ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ) f , ਦੇ ਕਿਸੇ $[-1, 1]$ ਲਈ x ਦੇ ਬਾਬਤ $y = f(x) = \frac{x}{x+2}$, ਭਾਵ $x = 2\frac{x}{1-y}$

 [Watch Video Solution](#)

52. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $f: [-1, 1] \rightarrow R, f(x) = \frac{x}{x+2}$, ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਫਲਨ ਇੱਕ ਇੱਕ ਹੈ। ਫਲਨ

$f: [-1, 1] \rightarrow (f$ (

$y = f(x) = x/(x+2), \quad x = 2x/(1-y)$

 [Watch Video Solution](#)

53. $f(x) = x^2 + 4$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਫਲਨ $f: R_+ \rightarrow [4, \infty)$ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ f ਉਲਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਣਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ f ਦਾ ਉਲਟ f^{-1} , $f^{-1}(y) = \sqrt{y - 4}$, ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ R_+ ਸਾਰੇ ਗੈਰ-ਰਿਣਾਤਮਕ ਵਾਸਤਵਿਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੈ।

Watch Video Solution

54. $f(x) = 9x^2 + 6x - 5$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਫਲਨ $f: R \rightarrow [-5, \infty)$ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ f ਉਲਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਣਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ $f^{-1}(y) = \left(\frac{\sqrt{y + 6} - 1}{3} \right)$ ਹੈ।

Watch Video Solution

55. $f: \{1, 2, 3\} \rightarrow \{a, b, c\}$, $f(1) = a$, $f(2) = b$ ਅਤੇ $f(3) = c$. ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਫਲਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। f^{-1} ਪਾਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $(f^{-1})^{-1} = f$ ਹੈ।

Watch Video Solution

56. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ $f: X \rightarrow Y$ ਇੱਕ ਉਲਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਣਯੋਗ ਫਲਨ ਹੈ, ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ f^{-1} ਦੇ ਉਲਟ f , ਹੈ ਭਾਵ $(f^{-1})^{-1} = f$ ਹੈ।

Watch Video Solution

57. ਜੇਕਰ $f: R \rightarrow R$, $f(x) = (3 - x^3)^{\frac{1}{3}}$, ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਫਲਨ ਹੈ ਤਾਂ $f \circ f(x)$ ਬਰਾਬਰ ਹੈ :

A. $\frac{x^1}{3}$

B. x^3

C. x

D. $(3 - x^3)$

Answer:

Watch Video Solution

58. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ $f(x) = 4\frac{x}{3x+4}$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਫਲਨ $f: R - \left\{\frac{4}{3}\right\} \rightarrow R$ ਹੈ। f ਦਾ ਉਲਟ ਭਾਵ ਪ੍ਰਤਿਚਿੱਤਰ $(Map)g: R - \left\{\frac{4}{3}\right\}$, ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ

ਕਿਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ :

A. $g(y) = 3\frac{y}{3+4y}$

B. $g(y) = 4\frac{y}{4-3y}$

C. $g(y) = 4\frac{y}{3-4y}$

D. $g(y) = 3\frac{y}{4-3y}$

Answer:

 [Watch Video Solution](#)

59. ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ $*$ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਨ ਵੀ ਦੱਸੋ। z^+ ਵਿੱਚ $a * b = a - b$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$

 [Watch Video Solution](#)

60. ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਕਿਰਿਆ * ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ * ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਨ ਵੀ ਦੱਸੋ। z^+ ਵਿੱਚ $a * b = ab$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਕਿਰਿਆ *

Watch Video Solution

61. ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਕਿਰਿਆ * ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ * ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਨ ਵੀ ਦੱਸੋ। R ਵਿੱਚ ' * ' $a * b = ab^2$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਕਿਰਿਆ *

Watch Video Solution

62. ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਕਿਰਿਆ * ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ * ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਨ ਵੀ ਦੱਸੋ। z^+ ਵਿੱਚ * $a * b = |a - b|$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਕਿਰਿਆ *

Watch Video Solution

63. ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ $*$ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਨ ਵੀ ਦੱਸੋ। z^+ ਵਿੱਚ $*$, $a * b = a$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$

Watch Video Solution

64. ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹਰੇਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ, ਕੀ $*$ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਕ੍ਰਮ ਵਟਾਂਦਰਾ ਅਤੇ ਕੀ $*$ ਸਹਿਚਰ ਹੈ। Z ਵਿੱਚ, $a * b = a - b$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ

Watch Video Solution

65. ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹਰੇਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ, ਕੀ $*$ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਕ੍ਰਮ ਵਟਾਂਦਰਾ ਅਤੇ ਕੀ $*$ ਸਹਿਚਰ ਹੈ। Q ਵਿੱਚ, $a * b = ab + 1$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ

Watch Video Solution

66. ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹਰੇਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ * ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ, ਕੀ * ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਕ੍ਰਮ ਵਟਾਂਦਰਾ ਅਤੇ ਕੀ * ਸਹਿਚਰ ਹੈ। Q ਵਿੱਚ, $a * b = a \frac{b}{2}$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ

Watch Video Solution

67. ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹਰੇਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ * ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ, ਕੀ * ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਕ੍ਰਮ ਵਟਾਂਦਰਾ ਅਤੇ ਕੀ * ਸਹਿਚਰ ਹੈ। Z^+ ਵਿੱਚ, $a * b = 2^{ab}$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ

Watch Video Solution

68. ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹਰੇਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ * ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ, ਕੀ * ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਕ੍ਰਮ ਵਟਾਂਦਰਾ ਅਤੇ ਕੀ * ਸਹਿਚਰ ਹੈ। Z^+ ਵਿੱਚ, $a * b = a^b$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ

Watch Video Solution

69. ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹਰੇਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਕਿ, ਕੀ $*$ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਕ੍ਰਮ ਵਟਾਂਦਰਾ ਅਤੇ ਕੀ $*$ ਸਹਿਚਰ ਹੈ। $R - \{-1\}$ ਵਿੱਚ,
$$a * b = \frac{a}{b + 1}$$
 ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ

 [Watch Video Solution](#)

70. ਸਮੂਹ $\{1, 2, 3, 4, 5\}$ ਵਿੱਚ $a \wedge b =$ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ $\{a, b\}$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। ਸੰਕਿਰਿਆ $\wedge$ ਲਈ ਸੰਕਿਰਿਆ ਸਾਰਣੀ ਲਿਖੋ।

 [Watch Video Solution](#)

71. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ N ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$ $a * b = a$ ਅਤੇ b ਦਾ LCM ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਪਤਾ ਕਰੋ : $5 * 7, 20 * 16$

 [Watch Video Solution](#)

72. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ N ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$ $a * b = a$ ਅਤੇ b ਦਾ LCM ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਪਤਾ ਕਰੋ : ਕੀ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$ ਕ੍ਰਮ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੈ?

Watch Video Solution

73. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ N ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$ $a * b = a$ ਅਤੇ b ਦਾ LCM ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਪਤਾ ਕਰੋ : ਕੀ $*$ ਸਹਿਚਰ ਹੈ?

Watch Video Solution

74. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ N ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$ $a * b = a$ ਅਤੇ b ਦਾ LCM ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਪਤਾ ਕਰੋ : N ਵਿੱਚ $*$ ਦਾ ਤਤਸਮਕ ਤਤ ਪਤਾ ਕਰੋ।

Watch Video Solution

75. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ N ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$ $a * b = a$ ਅਤੇ b ਦਾ LCM ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਪਤਾ ਕਰੋ : N ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਤੱਤ $*$ ਸੰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਉਲਟਾਏ ਜਾ ਸਕਣ ਯੋਗ ਹਨ?

Watch Video Solution

76. ਕੀ ਸਮੂਹ $\{1, 2, 3, 4, 5\}$ ਵਿੱਚ $a * b = a$ ਅਤੇ b ਦਾ (LCM) ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ $*$ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਹੈ? ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰੋ।

 [Watch Video Solution](#)

77. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ N ਵਿੱਚ $a * b = a$ ਅਤੇ b ਦਾ HCF ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਕੀ $*$ ਕ੍ਰਮ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੈ?

 [Watch Video Solution](#)

78. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ N ਵਿੱਚ $a * b = a$ ਅਤੇ b ਦਾ HCF ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਕੀ $*$ ਸਹਿਚਰ ਹੈ?

 [Watch Video Solution](#)

79. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ N ਵਿੱਚ $a * b = a$ ਅਤੇ b ਦਾ HCF ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਕੀ N ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਤੱਤਸਮਕ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ?

Watch Video Solution

80. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ ਪਰਿਮੇਯ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ Q ਵਿੱਚ ਹੇਠਾ ਦਿੱਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ $*$ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ : $a * b = a - b$ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਕ੍ਰਮ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੈ।

Watch Video Solution

81. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ ਪਰਿਮੇਯ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ Q ਵਿੱਚ ਹੇਠਾ ਦਿੱਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ $*$ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ : $a * b = a - b$ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਸਹਿਚਰ ਹੈ।

Watch Video Solution

82. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ ਪਰਿਮੇਯ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ Q ਵਿੱਚ ਹੇਠਾ ਦਿੱਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ $*$ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ : $a * b = a^2 - b^2$ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਸਹਿਚਰ ਹੈ।

Watch Video Solution

83. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ ਪਰਿਮੇਯ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ Q ਵਿੱਚ ਹੇਠਾ ਦਿੱਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ $*$ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ : $a * b = a^2 - b^2$ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਕ੍ਰਮ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

84. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ ਪਰਿਮੇਯ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ Q ਵਿੱਚ ਹੇਠਾ ਦਿੱਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ $*$ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ : $a * b = a + ab$ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਕ੍ਰਮ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

85. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ ਪਰਿਮੇਯ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ Q ਵਿੱਚ ਹੇਠਾ ਦਿੱਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ $*$ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ : $a * b = a + ab$ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਸਹਿਚਰ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

86. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ ਪਰਿਮੇਯ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ Q ਵਿੱਚ ਹੇਠਾ ਦਿੱਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ $*$ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ : $a * b = (a - b)^2$ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਸਹਿਚਰ ਹੈ।

Watch Video Solution

87. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ ਪਰਿਮੇਯ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ Q ਵਿੱਚ ਹੇਠਾ ਦਿੱਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ $*$ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ: $a * b = (a - b)^2$ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਕ੍ਰਮ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੈ।

Watch Video Solution

88. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ ਪਰਿਮੇਯ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ Q ਵਿੱਚ ਹੇਠਾ ਦਿੱਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ $*$ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੋ-ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ: $a * b = \frac{a^b}{4}$ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਕ੍ਰਮ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੈ।

Watch Video Solution

89. ਦੱਸੋ ਕਿ ਦਿੱਤਾ ਕਥਨ ਸੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਝੂਠ? ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਵੀ ਕਰੋ। ਸਮੂਹ N ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵੈ-ਇੱਛਿਤ ਦੋ ਅਧਾਰੀ ਸਮਕਿਰਿਆ $*$ ਦੇ ਲਈ $a * a = a, \forall a \in N$

Watch Video Solution

90. ਦੱਸੋ ਕਿ ਦਿੱਤਾ ਕਥਨ ਸੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਝੂਠ? ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਵੀ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ N ਵਿੱਚ $*$ ਇੱਕ ਕ੍ਰਮ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦੇ ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ $a * (b * c) = (c * b) * a$

 [Watch Video Solution](#)

91. $a * b = a^3 + b^3$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ N ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੇ ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ $*$ ਸਹਿਚਰ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦੋਵੇਂ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

92. $a * b = a^3 + b^3$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ N ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੇ ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ $*$ ਕ੍ਰਮ ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੈ ਪਰ ਸਹਿਚਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

93. $a * b = a^3 + b^3$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ N ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੇ ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ $*$ ਸਹਿਚਰ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦੋਵੇਂ ਹੈ।

Watch Video Solution

94. ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ $f: R \rightarrow R$, $f(x) = 10x + 7$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਫਲਨ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਫਲਨ $g: R \rightarrow R$ ਪਤਾ ਕਰੋ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ $gof = fog = 1_R$ ਹੋਵੇ।

Watch Video Solution

95. ਜੇਕਰ $f: R \rightarrow R$ ਜਿੱਥੇ $f(x) = x^2 - 3x + 2$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ ਤਾਂ $f(f(x))$ ਪਤਾ ਕਰੋ।

Watch Video Solution

96. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $f: R \rightarrow \{x \in R: -1 < x < 1\}$ ਜਿੱਥੇ $f(x) = \frac{x}{1 + |x|}$, $x \in R$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਫਲਨ ਇੱਕ ਇੱਕ ਅਤੇ ਔਨਟੂ ਹੈ।

Watch Video Solution

97. ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $f(x) = x^3$ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਫਲਨ $f: R \rightarrow R$ ਇੱਕ ਇੱਕ (Injective) ਹੈ।

Watch Video Solution

98. ਦੋ ਫਲਨਾਂ $f: N \rightarrow Z$ ਅਤੇ $g: Z \rightarrow Z$ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਕਿ $g \circ f$ ਇੱਕ ਇੱਕ ਹੈ ਪਰ g ਇੱਕ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

Watch Video Solution

99. ਦੋ ਫਲਨਾਂ $f: N \rightarrow N$ ਅਤੇ $g: N \rightarrow N$ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਕਿ $g \circ f$ ਔਨਟੂ ਹੋਵੇ ਪਰ f ਔਨਟੂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

Watch Video Solution

100. ਇੱਕ ਨਾ-ਖਾਲੀ ਸਮੂਹ X ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। $P(X)$ ਜੋ ਕਿ X ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਪ ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਬੈ, ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋਂ $P(X)$ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧ R ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ : $P(X)$ ਵਿੱਚ ਉਪ

ਸਮੂਹਾਂ A, B ਲਈ ARB , ਜੇਕਰ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਜੇਕਰ $A \subset B$ ਹੈ। ਕੀ $R, P(X)$ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਤੁਲਤਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ? ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਕਰੋ।

 [Watch Video Solution](#)

101. ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗੈਰ-ਖਾਲੀ X ਲਈ ਇੱਕ ਦੇ ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$: $P(X) \times P(X) \rightarrow P(X)$ ਤਿ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ, ਜਿਹੜੇ $A * B = A \cup B, \forall A, B \in P(X)$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ $P(X)$ ਸਮੂਹ X ਦਾ ਘਾਤ-ਸਮੂਹ (Power set) ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਇਸ ਸੰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਤਤਸਮਕ ਤੱਤ X ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$ ਲਈ $P(X)$ ਕੇਵਲ X ਉਲਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਣਯੋਗ ਤਤ ਹੈ।

 [Watch Video Solution](#)

102. ਸਮੂਹ $\{1, 2, 3, \dots, n\}$ ਤੋਂ ਖੁਦ ਤੱਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਔਨਟੂ ਫਲਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਤਾ ਕਰੋ।

 [Watch Video Solution](#)

103. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ $S = \{a, b, c\}$ ਅਤੇ $T = \{1, 2, 3\}$ ਹੈ। S ਤੋਂ T ਤੱਕ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਫਲਨ F ਲਈ F^{-1} ਪਤਾ ਕਰੋ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ। $F = \{(a, 3), (b, 2), (c, 1)\}$

 [Watch Video Solution](#)

104. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ $S = \{a, b, c\}$ ਅਤੇ $T = \{1, 2, 3\}$ ਹੈ। S ਤੋਂ T ਤੱਕ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਫਲਨ F ਲਈ F^{-1} ਪਤਾ ਕਰੋ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ। $F = \{(a, 2), (b, 1), (c, 1)\}$

 [Watch Video Solution](#)

105. $a * b = |a - b|$ ਅਤੇ $a \circ b = a$, $\forall a, b \in R$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਦੇ ਅਧਾਰੀ ਸੰਕਿਰਿਆਵਾਂ $*$: $R \times R \rightarrow R$ ਅਤੇ $\circ$: $R \times R \rightarrow R$ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ $*$ ਕ੍ਰਮ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੈ ਪਰ ਸਹਿਚਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, $\circ$ ਸਹਿਚਰ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਕ੍ਰਮ ਵਟਾਂਦਰਾ (Commutative) ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਸਾਰੇ $a, b, c \in R$ ਲਈ $a * (b \circ c) = (a * b) \circ (a * c)$ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$ ਸੰਕਿਰਿਆ $\circ$ ਦੇ ਵੰਡੀ (Distributes) ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੀ $\circ$ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$ ਤੇ ਵੰਡੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਕਰੋ।

 [Watch Video Solution](#)

106. ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਨਾ-ਖਾਲੀ ਸਮੂਹ X ਲਈ ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ $*$: $P(X) \times P(X) \rightarrow P(X)$, ਜਿੱਥੇ $A * B = (A - B) \cup (B - A)$, $\forall A, B \in P(X)$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਖਾਲੀ ਸਮੂਹ ϕ ਸੰਕਿਰਿਆ $*$ ਦਾ ਤਤਸਮਕ ਹੈ ਅਤੇ $P(X)$ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤ A ਉਲਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਣਯੋਗ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ $A^{-1} = A$.

 [Watch Video Solution](#)

107. ਮੰਨ ਲਉ ਕਿ $A = \{-1, 0, 1, 2\}$, $B = \{-4, -2, 0, 2\}$ ਅਤੇ $f, g: A \rightarrow B$, ਕ੍ਰਮਵਾਰ $f(x) = x^2 - x$, $x \in A$ ਅਤੇ $g(x) = 2|x - (1/2)| - 1$, $x \in A$ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਫਲਨ ਹਨ, ਕੀ f ਅਤੇ g ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੋ।

 [Watch Video Solution](#)